

MEZHEPLER TARİHİ

Mezhep kelime: gidilen yol, pötrü

Terim anlam: Dinin anlaşılması ve uygulanmasından, dini farklılaşmadan kaynaklanan grupları, fikirlerinin kurumsallaşmış halini ifade eder.

MAKALAT: Her grup mensubunun kendi pötrülerini savunması diğerlerini eleştirmesi.

! Mezhepler tarihi yazıcılığı böyle başlamıştır.

→ Eşari / Makalatü'l İslamiyyin

FIRKA: İtikadi ve siyasi payelerle birleşmiş olan fikirler ve şahıslar etrafında zümreler

K.K. := Hep birlikte Allah'ın ipine sarılın. Ayrılmayın! Fırkalamayın! (Ali İmran-10)

* Tetrika kökünden geldiği için olumsuz çağrışımlar oluşturmaktadır.

→ Abdülkadir Bâzîdî / El Fark beynel Firak

↳ kurtuluşa eren fırka olarak Ehli Sünnet özelliklerini anlattı.

73 FIRKA HADİSİ: Farklı kaynaklarda farklı şekilde geçen hadisin Ahmed b. Hanbelî tarafından

aktarımı := "İmmetimin 72 fırkaya ayrılır, sadece 1'i kurtuluşa erendir." diye buyurdu (

Bunlar kindir vasfına = Benim ve ashabımın üzerinde bulunduğu yolda olan kindir

* 1 mezhebi kurtuluşa ermiş diğerlerini sapmış olarak adlandıran bu hadisteki

Mezhep kelime: gidilen yol, pdr'ler

Terim anlamı: Dinin anlaşılması ve algılanmasından, dini farklılaşmadan kaynaklanan grupları, fikirlerinin kurumsallaşmış halini ifade eder.

MAKALAT: Her grup mensubunun kendi pdr'lerini savunması diğerlerini eleştirmesi.

! Mezhepler tarihi yazıcılığı böyle başlamıştır.
→ Eşari / Makalatü'l İslamiyyin

FIRKA: İtikadi ve siyasi payelerle birleşmiş olan fikirler ve şahıslar etrafında zümreleşmeler.
K.K. : = Hep birlikte Allah'ın ipine sarılın. Ayrılmayın! Firkalaşmayın!" (Ali İmran-103)
* Tetrika kökünden geldiği için olumsuz çağrışımlar oluşturmaz.

→ Abdülkadir Bâzîdî / El Fark beynel Firak

↳ kurtuluşa eren fırka olarak Ehli Sünnet özelliklerini anlattı.

73 FIRKA HADİSİ: Farklı kaynaklarda farklı şekilde geçen hadisin Ahmed b. Hanbeli'den aktarımı: "İmmetim 72 fırkaya ayrılır, sadece 1'i kurtuluşa ehlidir." diye buyurdu (Peyp.)
Bunlar kimdir sorusuna = Benim ve ashabımın üzerinde bulunduğu yolda olan kimselerdir.

* 1 mezhebi kurtuluşa ermiş diğerlerini sapmış olarak pdr'len bu hadisteki firkayı-ı naciye: kurtuluşa eren fırka hakkında çeşitli pdr'ler mevcuttur.

EL MİLEL VE'N NİHAL:

Allahın Peyp.'ler yoluyla insanlara

Dinlerden çıkan firkalar.
→ Firkaların pdr'leri

K.K. : = Hep bir...

* Tetrika kökünden geldiği için dinimizde kullanılır.

→ Abdülkadir Bâzîdî / El Fark beynel Firak
↳ kurtuluşa eren fırka olarak Ehli Sünnet özelliklerini anlattı.

73 FIRKA HADİSİ: Farklı kaynaklarda farklı şekilde geçen hadisin Ahmed b. Hanbel'den aktarımı: "Ümmetin 72 fırkaya ayrılır, sadece 1'i kurtuluşa erendir." diye buyurdu (Peyp.)

Bunlar kindir vasfuna = Benim ve ashabımın üzerinde bulunduğu yolda olan kimselerdir."

* 1 mezhebi kurtuluşa ermiş diğerlerini sapmış olarak gören bu hadisteki fırkay-ı naciye: kurtuluşa eren fırka hakkında çeşitli görüşler mevcuttur.

EL MİLEL VE'N NİHAL:

Allahın Peyp.'ler yoluyla insanlara kitap gönderdiği kitaplı din
→ Dinlerin peşveleri

Dinlerden çıkan fırkalar
→ Fırkaların peşveleri

→ Şehristani / El Mîlel ve'n Nihal

↳ kurtuluşa eren fırka olarak: Ehli Sünnet özelliklerini anlatır.

! Karşılaştırmalı dinler tarihi alanında ilk eser veren → Şehristani

BİD'AT

Dine dayanmayan sonradan ortaya çıkan inancı, ibadet, dini davranış.

EHLİ BİD'AT: Ehli Sünnetin karşıtı olan grubu verilen isim Örn: Mutezile, Cebrî

EHLİ SÜNNET VE'L CEMAAT

HZ. Peyp.'in Sünnetine uyanlar, vahabe ve tabiin'un yolundan yürüyenler.

→ Abdurrahman
↳ kurtuluşa eren firka olarak
73 FIRKA HADİSİ: Farklı kaynaklarda farklı şekilde geçen hadisin Ahmed b. Hanbel'den aktarmı: "İmmetin 72 fırkaya ayrılır, sadece 1'i kurtuluşa ehlidir." diye buyurdu (Peyp.)
- Bunlar kindir varusuna = Benim ve ashabımın üzerinde bulunduğu yolda olan kimselerdir."
* 1 mezhebi kurtuluşa ermiş diğerlerini sapmış olarak gören bu hadisteki
fırka-ı naciye: kurtuluşa eren firka hakkında çeşitli görüşler mevcuttur.

EL MİLEL VE'N NİHAL:

↓
Allahın Peyp.'ler yoluyla insanlara
kitap gönderdiği kitaplı din
→ Dinlerin görüşleri

↓
Dinlerden çıkan fırkalar:
→ Fırkaların görüşleri

→ Şehristani / El Milet ve'n Nihal

↳ kurtuluşa eren firka olarak: Ehli Sünnet özelliklerini anlatır.

! Karşılaştırmalı dinler tarihi alanında ilk eser veren → Şehristani

BİD'AT

Dine dayanmayan sonradan ortaya çıkan inancı, ibadet, dini davranış.

EHLİ BİD'AT: Ehli Sünnetin karşıtı olan grubu verilen isim Örn: Mutezile, Cebriye...

EHLİ SÜNNET VE'L CEMAAT

Hiz. Peyp.'in sünnetine uyanlar, vahabe ve tabiin'un yolundan yürüyener.

MEZHEPLERİN ORTAYA ÇIKIŞ

→ Jehrastoni / El Milet ve'n Nihal
↳ kurtuluşa eren fırka olarak : Ehli Sünnet özelliklerini anlatır.
! Karşılaştırmalı dinler tarihi alanında ilk eser veren → Jehrastoni

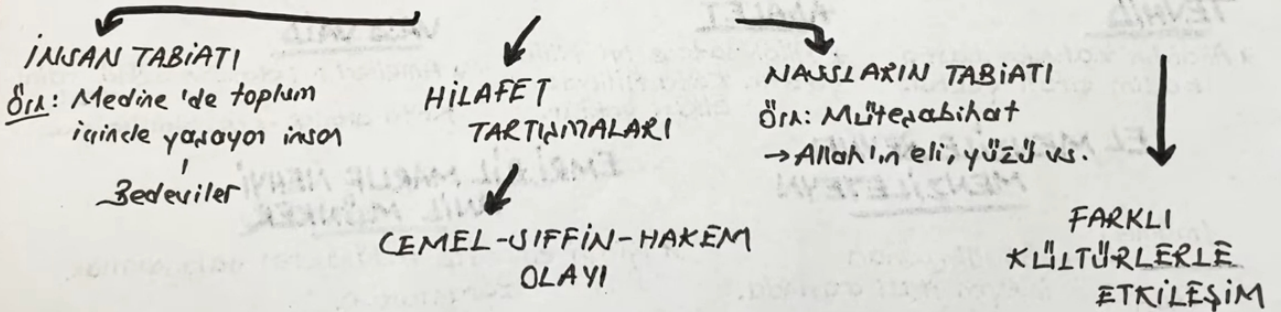
BİD'AT

Dine dayanmayan sonradan ortaya çıkan inancı, ibadet, dini davranış.
EHLİ BİD'AT: Ehli Sünnetin karşıtı olan grubu verilen isim Örn: Mutezile, Cebriye..

EHLİ SÜNNET VE'L CEMAAT

H.z. Peyg.'in sünnetine uyanlar, vahabe ve tabiun'un yolundan yürüyenler.

MEZHEPLERİN ORTAYA ÇIKIŞ NEDENLERİ

PEYGAMBER DÖNEMİ
İHTİLAFLAR

- KALEM - KIRTAS HADİSİ
- NEREYE DEFNEDİLECEK?

HZ. EBUBEKİR DÖN.

- ZEKAT VERMEK KACINMALAR
- PEYG. MİRASI

HARİCİLİK

- ! Siyasi Hükûdi İLK mezhep
- * Siffin Sav. Tahkim Olayı Hakem tayinini kabul ettiği için Hz. Ali'den ayrılanlar.

Diğer isimler:

HARİCİ: ayrılan, uzatılan (Hz. Ali'den ayrıldılar)

MARİKA: dinden çıkmalar

HAVARİC: "Allah'la ve Peyg'e hicret edenler."

EHL-i ŞURAT: "Canlarını ve mallarını Allah'la satanlar"

MUHAKKİME: Hakemlere rıza göstermeyi reddettiler.

HARURİYYE: Hz. Ali'den ayrıldıktan sonra ilk toplandıkları yer - Horura'

- * Enanî 57: Hükûmü ancak Allah'ındır.
- * Zalim imama başkaldırı zorunludur.
- * Zahirî baktılar. Büyük günah işleyen → kâfir
- * Amel, imandan bir cüz'üdür.
- * Hilafet seri X vassal ✓

MÜRÇİE

* Nafî b. Ezrak

- * Tehir etmek, iltihâm vermek
- * Hz. Osman şehadetinden sonra kenara çekilip bir ayeye katılmadılar

ilk başta Hz. Ali'ye biat X sonra ettiler ✓ ama kimse için savaşmadılar

Ön: Abdullah b. Ömer
Sad b. Ebi Vakkas

İbame b. Zeyd

Muhammed b. Meslem

Esas = Toplumsal biriz

* Büyük günah işleyen durumu → Allah'la bir

* Şükkat: Şüpheliler

* Amel imanın zorunlu

↳ Ebu Harite katıldığı

Mürçie ithamına mar

* Muhammed b. Hureyze - Kitabul i

* kabul ettikleri Hz. Ali'den ayrıldılar.

Diğer isimler:

HARİCİ: ayrılan, uzatılan (Hz. Ali'den ayrıldılar)

MARİKA: dinden çıkıntılar

HAVARİC: "Allah'la ve peyg'le hicret edenler."

EHL-i ŞURAT: "Cantlarını ve mallarını Allah'la satanlar"

MUHAKKİME: Hakemlere tıza göstermeyi reddettiler.

HARURİYYE: Hz. Ali'den ayrıldıktan sonra ilk toplandıkları yer - Haura'

* Enam 57: Hüküm ancak Allah'ındır.

* Zalim imama başkaldırı zorunludur.

* Zohre baktılar. Büyüklük p'nahi isteyen → kâfir

* Amel, imandan bir cüz'dür.

* Hilafet seri X vasyal ✓

kenara çekilip bir şeye tutunmadılar.

ilk başta Hz. Ali'ye biat X

sonra ettiler ✓

ama kimse için vasyatmadılar.

Ök: Abdullah b. Ömer

Sad b. Ebî Vakkas

İsme b. Zeyd

Muhammed b. Mesleme

İsa = Toplumsal biriz

* Büyüklük p'nahi isteyen

durumu → Allah'la bırakmak

* Şükkat: Şüpheliler

* Amel imanın zorunlu parı. değil.

✓ Ebu Harite katıldığı için

Mürcie ithamına maruz kaldı.

* Muhammed b.

Harefiyye

- Kitabul İca

İBADİYYE

* Varlığını sürdüren TEK harici fırka

Basra İbadileri

- Abdullah b. İbad

İmam İbadilîpi

- Mirdas b. İdeyye

KİLİK

Kodî ilk mezhep

v. Tahkim Olayı Hatem tayinini
yılı Hz. Ali'den ayrılanlar.

r:

İlahî uzatılan (Hz. Ali'den ayrıldılar)

nden çıkınlar

Allah'a ve Peyg'e hicret edenter."

=(onlarını ve mallarını

Allah'a satarlar")

takemlere rıza göstermeyi reddettiler.

. Ali'den ayrıldıktan sonra ilk

"Haura"

ni ancak Allah'ındır.

staldırı zorunludur.

Büyük şüphahı izleyen → kâfir

er cüz'üdür.

şyal ✓

MÜRÇİE

* Nafî b. Ezrak

* Tehir etmek, iltihâm vermek

* Hz. Osman şehadetinden sonra
kenara çekilip bir ayele korımadılar.

ilk bahta Hz. Ali'ye biat x

sonra ettiler ✓

ama kimse için savaşmadılar.

Ör: Abdullah b. Ömer

Sad b. Ebi Vakkas

İbame b. Zeyd

Muhammed b. Mesleme

İsa b. Toplumsal barış

* Büyük şüphahı izleyen

durumu → Allah'a bırakmak

* Şükkat: Şüpheliler

* Amel imanın zorunlu parç. değil.

✓ Ebu Harite katıldığı için

Mürçie ithamına mevuz kaldı.

Kadi İLK mezhep

v. Tahkim Olayı Hakem tayinini
için Hz. Ali'den ayrıldılar.

er:

ırılan, uzatılan (Hz. Ali'den ayrıldılar)

ından çıkışlar

Allah'la ve Peyg'e hicret edenler."

T: "Conlarını ve mallarını

Allah'la ~~atanlar~~"

Hakemlere rıza göstermeyi reddettiler.

Hz. Ali'den ayrıldıktan sonra ilk
er - Horura'

küni ancak Allah'ındır.

baştakidiri zorunludur.

Büyük şühah izleyen → kâfir

bir cüz'dür.

vasıyal ✓

MURCIA

* Lafi b.
Ezrak

* Tehir etmek, ilet vermek

* Hz. Osman şehadetinden sonra
kenara çekilip bir aye koramadılar.

ilk bahta Hz. Ali'ye biat x

vanra ettiler ✓

ama kimse için savaşmadılar.

Ör: Abdullah b. Ömer

Sad b. Ebi Vakkas

İbame b. Zeyd

Muhammed b. Mesleme

Esas = Toplumsal barış

* Büyük şühah izleyen

durumu → Allah'la bırakmak

* Şükkat: Şüpheliler

* Amel imanın zorunlu parç. değil.

✓ Ebu Horite katıldığı için

Mürce ithamına mevuz kaldı.

* Muhammed b.

Horatiyye - Kitabul irca

MUTEZİLE

* Vasıl b. Ata'nın büyük pınah talebinin durumu ile ilgili görüşleri = "El Menzile Beynel Menzileteyn" hocası Hasan Basri'nin ders halkasından ayrılmasıyla ✓

! Kelamlı İLK sistenleştiriler.

KADERİYYE: Kaderi red ✓ insan kendi fiillerini yaratabilir.

CEHMiYYE: Cehm b. Safvan VAİDİYYE: Töbe etmeden ölen bapırlanmaz.

MUATZİLA: Allah'a bazı kadim sıfatları nisbet XX

Kendilerine = Ashabü'l Adl ve'l Tevhid (Tevhid ve adalet ehli)

İSLHİ HAMSE (5 TEMEL PRENSİP)

TEVHİD

* Allah'ın zatından başka kadim sıfatı yoktur.

ADALET

* Allah sadece iyi fiilleri yaratır. Kötü fiillerde etkisi yoktur.

VAİD VAİD

* Amelleri iyi olanın → düğündin-meşi
Kötü olanlar → cezalandırılmaz

EL MENZİLE BEYNEL MENZİLETEYN

(mümin) → Büyük pınah
(kafir) → İsteyen ikisi arasında.

EMRİ BİL MARUF NEHYİ ANİL MÜNKER

* iyiliği emredip kötülükten sakındırmak zorunludur.

* K.K mahluktur.

* Allah ahirette pınazemez

* Allah'ın zatından ayrı sıfatları yoktur
Tevhide TERS

BASRA: Vasıl b. Ata

BAGDAT: Bisr b. Mutemir

EHLİ SÜNNET VE'L CEMAAT

- * Peyg.'in yolunu takip edenler.
- * SEVADİ AZAM: 73 farklı hadisin bazı versiyonlarında geçen büyük kalabalık → Sünnilik için kullanılmıştır.
- * FİKKAYI NACİYE: Kurtuluşa eren grup
- * EHLİ SÜNNET ile ifade eden oca kitle zihniyeti; Hasan-ı Basri ve Ebu Hanife ile başlamıştır.
- ! EHLİ SÜNNET içinde kelam faaliyetleri ilk başlatan → İbn Kullab el Basri
- * ikiye ayrılır → önceki 'selef' sünnilik
→ sonraki 'halef' kelamcı sünnilik
↳ farklı kültürlerle karşılaşınca akli kullanmaya önem ✓
Eşari - Maturidi ile canlılık kazandı.

ASHAB-I HADİS VE SELEFİLİK

- * Nisablarında ifade edilen esasları olduğu gibi kabul ettiler.

KURALLARI →

SÜKUT

İMSAK

M. İhsanî

* FIKKAYI NACIYE : Kurtulma eren grup

* EHLİ SÜNNET ile ifade eden ma kitle zihniyeti;

Hasan-ı Basri ve Ebu Harife ile başlamıştır.

! EHLİ SÜNNET içinde kelam faaliyetleri ilk başlatan → İbn Kullab el Basri

→ ikiye ayrılır → önceki 'selef' sünnetlik

→ sonraki - halef' kelamcı sünnetlik

↳ Farklı kültürlerle karşılaşınca akli kullanmaya önem ✓
Eşari - Maturidi ile canlılık kazandı.

ASHAB-I HADİS VE SELEFİLİK

* Nasırlarda ifade edilen esasları olduğu gibi kabul ettiler.

KURALLARI →

TASBİK

K.K ve Sünnette olan Allah'ın isim ve sıfatların olduğu gibi kabul etmek.

TAKDİR

Allah'ı layık olmadığı isim ve sıfatlardan tenzih etmek

SÜKUT

Bilipisi olmayan mütebahihata hakkında soru sormaması

İMSAK

Mütebahih ayetleri tevilden çekinmek

KEFF

Süpheli meseleleri kalben dışlamakten dahi çekinmek

MARİFET EHLİNE TESLİM

Mütebahihat hakkında nebi ve ashabın açıklamalarına tabi olmak.

ACZİ İTİRAF

EŞARİLİK

- * Kurucusu: Ebul Hasan el Eşari
- * Lihey babası Mutezili alim: Cübbai
- * İlk başta Muteziliydi Cübbai ile
- = 3 kordeç meselesi " tartıştı ve ayrıldı.
- * Bilgi 2'ye ayırdılar → zorunlu
- * "Teklif ma la yutak": Allah'a sınır konamaz.
- * Allah ahirette pürülebilir.
- Eşari: el İbare or Luulid diyone Eşari el Lüma
- Bakılları: İnıkasul İdille

MATURİDİLİK

- * Ebul Mansur el Maturidi
- * Ebu Hanife pürüjelerinden etki ✓
- * Allah'ın insanlara pürü yetiremeyeceği
- bir şey yüklemesi caiz değil.
- * Allah'ın varlığını inkar: psikolojik
- * Umutsuzluk halinde töbe → peşerli ✓
- Eşari → peşerli x x

Maturidi: Kitabü Tevhid
Tevilatü'l Kur'an

FARK

* iradeyi insanda Allah yaratır.

* Çart değil

* Döner

* Tebliğ olm. idrak x x

* Kudretin içinde

✗ müstakil cüz' i irade ✓

✗ Peşp. → erkeklük ✓

✓ irtidatta amel ✗

✗ dini tebliğ olm. Allah'ı idrak ✓

✗ Tekvin sıfatı ✓

* Kul fiile yönelir.
Allah'ın verdiği pürüle yapar

* Çart

* Döner

* Allah'ı bilmek aklen vacip

* Vardır

* Kurucusu: Ebul Hasan el Es'eri
 * Lihey babası Mutezili alim: Cübbai
 * ilk başta Muteziliydi Cübbai ile
 = 3 kardeş meselesi " tartıştı ve ayrıldı.
 * Bilgi 2 ye ayırdılar → zorunlu
 * "Teklif ma la yutak": Allah'a sınır konamaz.
 * Allah ahirette ödüllendirilir.
 Es'eri: el İbane on Luulid diyone Es'eri el Lüma
 Bakılları: İnkasul Edille

* Ebu Hanife (öğrencilerinden etti) ✓
 * Allah'ın insanlara bilgi yetiremeyeceği
 bir şey yüklemesi caiz değil.
 * Allah'ın varlığını inkar: psikolojik
 * Umutsuzluk halinde töbe → peşverli ✓
 Es'eri → peşverli xx

Maturidi: Kitabu't Tevhid
 Tevilatu'l Kur'an

5 FARK 5

* iradeyi insanda Allah yaratır.
 * Çart değil
 * Adher
 * Tebliğ olm. idrak xx
 * Kudretin içinde
 * Dinen emredildiği için
 aklen pözel
 = "bila keyf bila tesbih"
 vopulamaksızın ✓

- ✗ mülstakil cüz'i irade ✓
- ✗ Peyg. → erkeklik ✓
- ✓ irtidatta amel ✗
- ✗ dini tebliğ olm. Allah'ı idrak ✓
- ✗ Tekvin sıfatı ✓
- nedem emredildi?
- Allah'ın sıfatları

* Kul fiile yönelir.
 Allah'ın verdiği pöze yapar
 * Çart
 * Adher
 * Allah'ı bilmek aklen vacip
 * Vardır
 * Aklen pözel okuyuş için
 dinen emir ✓
 = "la hüve vela payruhu"
 Sıfatlar O'nun zatının ne aynıdır
 ne payrıdır.

MATURİDİ

Akılın püzel

Bila keyf bila teahih
"Jogulomaksızın"

- müstakil cüzli irade
- Peyp → erteklik
- Neden emredildi?
- itidatta amel
- İnani teklip olm. Allahı idrak
- Yels halinde töbe
- İnan ortna ekulme
- Teklifi ma la yutak
- Tekvin sıfatı
- İnan istisna
- Allahın sıfatları
- Ruyetullah

İŞAKİ

-
-
- İnan püzel
-
-
-
-
-
-
- ya hıve vela coyrühdü
- ne ayıdır ne payıdır
-

ŞİİLİK

- * "Topluluk, taraftar" anlamına gelir.
- * Hz. Ali'nin nas ve vasiyet ile imam ve halife olduğu imametle de ancak onun veyuhundan gelenlerin hakkı olduğu düşünülür.
- * İmamlar masumdur günahlardan korunmuştur.

ŞİA'YA AİT BAZI OLAYLAR - KELİMELEK

Ğadir-i Hum Olayı :

Onlara göre Hz. Peyg. Veda haccından eve dönerken (Medine'ye) Ğadir-i Hum denen mevki de Hz. Ali'yi kendisine halife seçtiğini duyurmuş bildirmiştir.

TAKİYYE - Gizlemek

Hz. Ali'ye → Hz. Peyg.'e → Ali ve evlatlarına

Kirtas Olayı :

Resulullah'ın emrinin son günleri Müslümanların kendisinden sonra yapmamaları için bir zeytin yazı aracıyla kâğıt kalem istemesi ve sahabelerin buna engel olma halinde Hz. Ömer hastalığı geçirildiği için olduğunu duyurmuş bildirmiştir. Şiite Peyg. Hz. Ali'nin imametini yazacak

imametini de ancak onun veyuhndan gelenlerin hakkı olduğu dikkatlenir.
* imamlar masumdur günahlardan korunmuştur.

ŞİA'YA AİT BAZI OLAYLAR - KELİMELER

Ğadir-i Hum Olayı :

Onlara göre Hz. Peyp. Veda haccından eve dönerken (Medine'ye) Ğadir-i Hum denen mevki de Hz. Ali'yi kendisine halife seçtiğini duyurmuştu.

Kirtas Olayı :

Resulullah'ın emrinin son günlerinde Müslümanların kendisinden sonra yapmalarını için bir zeyle yazdırmak amacıyla kapt kalem istemesi bazı sahabelerin buna engel olma hadisesidir. Hz. Ömer hastalığı geçirtilmesi için inai olduğunu duyurmuştu. Şi'a'ya göre Peyp. Hz. Ali'nin imametini yazacaktı.

TAKİYYE: Gizlemek

HÜLUL: İlahi Ruh → Hz. Peyp.'e → Ali ve evlatlarına

VESAYET: İmamların Peyp.'in vassisi olması

BEDA: Allah'ın bir biçimde vuku bulacağını söylediği şeyin farklı şekilde vuku bulması.

REC'AT: Bazı imanların kaybolduğu, vaktinde vana dönecekleri

İBAHA: Dini nâslarda bir pereteye yokken helali haram sayma, farziyeti kaldırma.

TEVELLA: İmamları sevmek

X TEBERRA: Sevmeyenlerden uzak durmak

İMAMİYYE (İNA AŞERİYYE)

ZEDİYYE

* Sünnîlerin en büyük temsilcisi

halife seçilmiştir

Peyp. Hz. Ali'nin imametini yazacaktı. → 10 'ya göre

TAKIYYE: Gizlemek

LULU: İlahi Ruh → Hz. Peyp.'e → Ali ve evlatlarına

SAYET: İmamların Peyp.'in vassı olduğu

DA: Allah'ın bir-birinde vuku bulacağını söylediği şeyin farklı şekilde vuku bulması.

AT: Bazı imanların kaybolduğu, vakitlendiği vonra düşecekleri

A: Dini hocalarda bir pereteye yokken helali horam sayma, farziyeti kaldırma.

LLA: İmanları sevmek

X TEBERRA: Sevmeyenlerden uzak durmak

MIYYE (İMA AŞERİYYE)

ZEYDİYYE

en büyük temsilcisi

ıyye" = Ashabul intizar" = Caferiyye"

ıyın → Hüseyin → Zeynel Abidin

ıyın → Cafer es Sadık → Muwa el Kazim

Muhammed Cevad → Ali el Hadi

ıyın → Muhammed Mehdi

ıyın ve gizlenmekte
2. imam

Muhammed Mehdi gizliliğe çekilmesi -

ıyın kıyamete yakın vakit.

Uypra: Setir, Naib diye adlandırılan

ıyın yetenek temsilcileri)

ıyın arası irtibat kurdu.

Uypra: 4. setir Semeri şümü - kıyamet

* Zeynelabidin'in ~~ıyın~~ → Yahya inlam ✓

* ilk 3 halifeyi kabul ✓ → Efdal vorken mefdul ✓

* Ehl-i Sünnet le en yakın ✓

* itikatta: Mutezile

amelde: Ebu Hanife takip

* El Menzile koru Mutezile'in

4 esas kabul ✓

* **Muhtesib**: İnam adına yehir ve

köylerde iyiliği emreder

kötülüğkten vakındır.

...Diğer şiiilerden ayrılır:

Beda imkansız X

ıyınlarda ismet X

Naib imam X

ıyın: Zeyd b. Ali / Mevnu

Kadı Abdülcebbar / Şahi Husuli Hamse

* Rafiziyye " Ashabul intizar"
 * Ali → Hasan → Hüseyin → Zeynel Abidin
 Muhammed el Bâkir → Cafer es Sadık → Musa el Kazım
 Ali er Rıza → Muhammed Cevad → Ali el Hadi
 Hasan el Askari → Muhammed Mehdi
 Gaybet d.e. imamlar: saf ve gizlenmekte
 2. imam

Gaybet-İn Muhammed Mehdi gizliliğe çekilmesi -
 tekrar dânecepi kıyamete yakın vakit.

↳ Gaybet-i Süfura: Şerif, Naib diye adlandırılan
 görevliler (imamın yepose temsilcileri)
 imamla - toplum arası irtibat kurdu.

↳ Gaybet-i Kübra: 4. setir Semavi dâimî - kıyamet
 Liderlik imamlardan şeriflerden → Şii ulema'ya ✓

! Allah'ın sıfatları
 Kulların fiillerinde tamamen hür ✓
 Allah ahirette pörçölmecek

Mutezile
 etkisi

5 USUL

TEVHİD

- Tevhidi Zat
- Tevhidi Sıfat: Zati dışında kadim, sıfatı xx
- Tevhidi Fiil: yaratma, diriltme vs. TÊK ✓
- Tevhidi İbadet

MİBLÛVVET: Allaha vacip

İMAMET: Hâss ve tayinlidir. Allah seçer.
ADALET: Kul fiillerinde tamamen öz pür.
MĒAD: Ahiret kıyatının hak olduğu

* Ehl-i Sünnet'e en yakın
 * İtikatta: Mutezile
 amelde: Ebu Hanife takip
 * El Menzile koruy Mutezile İain
 4 esas kabul ✓

* Muhtesib: imam adına yehir ve
 köylerde iyiliği emreder
 kötülükten sakındırır.

Diğer şiiilerden ayrılır:
 Beda imkansız x
 imamlarda ismet x
 Naib imam x

İşer: Zeyd b. Ali / Mevni
 Kadı Abdülcebbar / Şerhi Usuli Hamse

İSMAILİYYE

* Caferi Sadık → Muhammed ibni İsmail
 = Sabbahiyye" (7. imam)

→ Talimiyye " Batıniyye" = Jebiyye"

* Dinin anlaşılması: Zahir - Batın
 ayrımı

* Batını yalnız → kavası bilir.
 İsmaililer

* Fatimi Dev. kurdular.
 * inisi: zamanın imamına bağlanmaktadır.
 * insalipin rehbersiz bırakılması x

BEDA = Allah'ın bir-birinde vuku bulacağını söylediği şeyin farklı şeklide vuku bulması.

REC'AT = Bazı imanların kaybolduğu, saktandığı sonra dönecekleri

İBAMA = Dini nâvınlarda bir pereteye yokken kelali haram yayma, farziyeti kaldırma.

TEVELLA = İmanları sevmek

TEBERRA = Sevmeyenlerden uzak durmak

İMAMİYYE (İSMA'ERİYYE)

* Şiilipin en büyük temsilcisi

* = Rafiziyye " = Ashabul intizar " = Caferiyye "

* Ali → Hasan → Hüseyin → Zeynel Abidin

Muhammed el Batır → Cafer es Sadık → Mwa el Kazım

Ali er Rıza → Muhammed Cevad → Ali el Hadi

Hasan el Askari → Muhammed Mehdi

Gaybet dnc. inâllar: sap ve pizlenmekte
2. imam

Gaybet-İn Muhammed Mehdi pizliliğe çekilmesi -
tekrar döneceği kıyamete yakın vakit.

↳ Gaybet-i Süpra: Setir, naib diye adlandırılan
pörevliler (imamın yepare temsilcileri)
inamla - toplum arası irtibat kurdu.

↳ Gaybet-i Kübra: 4. setir Semorri şikmü - kıyamet
Liderlik imamlardan setirlerden → Şii ulema'ya ✓

! Allah'ın sıfatları
kulların fiillerinde tamamen hür ✓
Allah ahiratte ödüllenecek

Mutezile
etkisi

ZEHİNE
* Zeynelabidin'in ^{oğlu} → Yahya imam
* ilk 3 kalifeyi kabul ✓ → Efdal vort
metdu

* Ehl-i Sünnet'e en yakın ✓

* itikatta: Mutezile
amelde: Ebu Hanife takip

* El Menzile koru Mutezile in
4 evas kabul ✓

* Muhtelib: imam adınayehir ✓
köylerde iyiliği emreder
kötülükten yakın

Diğer şiiilerden ayrılır:
Beda imkansız X
imamlarda izmet X
naib imam X

İler: Zeyd b. Ali / Me
Kadı Abdülcebbar / Şeh

İSMALİYYE

* Caferi Sadık → Muhammed
= Sabbahiyye" (7. in

Muhammed el-Batir → Cafer es-Sadik → Musa el-Kazim
Ali er-Rıza → Muhammed Cevad → Ali el-Hadi
Hasan el-Askari → Muhammed Mehdi
Gaybet 8nc. imamlar: sap ve gizlenmekte
L2. imam

Gaybet-İn Muhammed Mehdi gizliliğe çekilmesi -
tekrar doğacağı kıyamete yakın vakit.

↳ Gaybet-i Süpra: Şefir, Naib diye adlandırılan
pötrüliler (imamın yepare temsilcileri)
imamla - toplum arası irtibat kurdu.

↳ Gaybet-i Kılbra: 4. setir Semerri şümü - kıyamet
Liderlik imamlardan setirlerden → Şii ulema'ya ✓

! Allah'ın sıfatları
kulların fiillerinde tamamen hür ✓
Allah ahirette pötrülmeyecek

Mutezile
etkisi

USUL

TEVHİD

- Tevhidi Zat
- Tevhidi Sıfat: Zati dışında ^{kodim} _{sıfatı} xx
- Tevhidi Fiil: yaratma, diriltme vs. TEK ✓
- Tevhidi İbadet

MİBLİVVET: Allah vacip

İMAMET: Najs ve tayinledir. Allah veyer.

ADALET: Kul fiillerinde tamamen öz pür.

MEAD: Ahiret hayatının hak olduğu

amelde: Ebu Hanife takip
* El Menzile koru Mutezile için
4 evas kabul ✓
* Mutezile: imam adına yehir ve
köylerde iyiliği emreder
kötülüğten vakındır.

Diğer şiiilerden ayrılır:

Beda imkansız x
imamlarda ismet x
Naib imam x

İler: Zeyd b. Ali / Mevni
Kadı Abdülcebbar / Şehi Usuli

İSMAILİYYE

* Caferi Sadik → Muhammed İbni
= Şabbahiyye" (7. imam)
→ Talimiyye" Batiniyye" = Şeb

* Dinin anlaşılması: Zahir - Batı
ayrım

* Batını yalnız → kavası b
İsmaililer

* Fatimi Dev. kurdular.

* inisi: zamanın imanına bağlı

* insanlığın rehbersiz bıraktı

ALİSAYRILIK

* Muhammed b. Nuwayr en Meniri kurucu.

* "Ben şahadet ederim ki Ali'den başka ilah, Muhammed'den başka hicab, Selmondan başka bab yoktur."

* Ali - imam' Muhammed - isim" Selmon - bab"
ع ب س

* "Akdeniz Alevilipi"

* "Gizlilik" d'hem verdiler. Mezhep sırtı ifşa X

* Ali zahirde imam, batında ilah

Ali → Muhammed → Selmon → 5 Yetim

* Tenasüh: Ruh d'ından sonra
başka bedende dünyaya iyiyeye → yıldız kütüpe → hayvan

* 5 yetim vaktiyle: Melek

= Hâkimiyye

* Fatımi De

* Hakim b.

→ veziri

* Hamza b.

HUDDUDU

çörevlenc

! SIKTI

→ Mikdat b. Esved

→ Ebu Zer Abdullah

→ Abdullah b. Revaha

→ Osman b. Mazun

→ Korber Kadan

? E
TA
H
b.
is
K
o
*

* "Ben şahadet ederim ki Ali 'den başka ilah, Muhammed 'den başka hicab, Selmondan başka bab yoktur."

* Ali - imam / Muhammed - isim / Selman - bab
ع س

* "Akdeniz Alevilipi"

!GİKTİ

* "Gizlilik" önem verdiler. Mezhep sırtı ifşa X

* Ali zahirde imam, batında ilah

Ali → Muhammed → Selman → 5 Yetim

→ Mikdat b. Esved
→ Ebu Zer Abdullah
→ Abdullah b. Revaha
→ Osman b. Mazun
→ Karber Kadan

* Tenasüh: Ruh dünden sonra

başka bedende dünyaya / iyiyeye → yıldız kötüyeye → hayvan

* 5 yetim vaktiyle: Melek

* Peyg. yemez iemez.

* Melekler yeşil elbise piyer.

* Namaz için kibleye gerek yok...

* Mercidabik Jav. → Osmanlı hakimiyeti

"Hakimiyye" = 17

* Fatimi Dev. için

* Hakim b. Emri

→ veziri: Hamza

* Hamza b. Ali =

MULULU TAN

görevlendirildi

FESASI TANIKA

Hamza b. Ali
islami kaidelerle
depiştir

* Allah

!GİKTİ YARATIL

!GİKTİ

TAKAMMUL: i

ALISAYRILIK I

Muhammed b. Nuayr en Nefiri kurucu.
"Şahadet ederim ki Ali'den başka ilah,
Muhammed'den başka hicab, Selmondan başka
kurtur."

İmam' Muhammed "isim" Selman "bab"

"iz Alevilipi"

"be" d'hem verdiler. Mezhep sırtı ifsa X

nde inam batında ilah

Muhammed → Selman → 5 Yetim

- Mikdat b. Esved
- Ebu Zer Abdullah
- Abdullah b. Revaha
- Osman b. Mazun
- Korber Kadan

Ruh d'ından vana

de dünyaya iyique → yıldız kütüpe → hayvan

ktiyle: Melek

z iümez.

DÜRZİLİK I

= Hakimiyye " = Muvahtidun " = Beau Mouf "

* Fatimi Dev. içinde teşekkül ✓

* Hakim b. Emirillah ilahlipi ✓

→ veziri: Hamza b. Ali tar. kuruldu.

* Hamza b. Ali = emr " makamı

MULUDU TANIMAK: Hurdud → Hamza'nın
şöbrevlendirdipi peyp. der. kitaler.

7 ESASI → Doğru şözlülük: Namaz

TANIMAK → Din kor. korumak: Zekat

Hamza → iblislerden : Hac
b. Ali uzaklamak ;

islami
kaideleri

değiştirdi

* Allah cümlesi aleule dopr-fenaj
kuramayacak kods atkin

...şahadet ederim ki Ali'den başka...
...med'den başka hicab, Selmondan başka
yoktur."

"İmam' Muhammed - isim " Selman - bab'
deniz Aleviliği"

"İlmiye" d'nem verdiler. Mezhep sırtı ifsa X
ahirde inam, batında ilah

Muhammed → Selman → 5 Yetim
→ Mikdat b. Esved
→ Ebu Zer Abdullah
→ Abdullah b. Revaha
→ Osman b. Mazun
→ Konber Kardan

İh: Ruh b'ından sonra
medende dünyaya iyiyeye → yıldız kütüpe → hayvan
n vaktiyle: Melek

remez iümez.

ler yeşil elbise piyer.

icinin kubleye gerek yok...

abik Jav. → Osmanlı hakimiyeti

İDİLİK

* Hakim b. Emirillah ilahlığı ✓

→ veziri: Hamza b. Ali to. kuruldu.

* Hamza b. Ali = emr " makamı

HUDDUDU TANIMAK: Huddud → Hamza'nın
öğrettiği peyp. der. kitaplar.

7 ESASI TANIMAK → Doğru sözlülük: Namaz
→ Din kor. korumak: Zekat

Hamza → İblislerden
b. Ali → uzaklaştırmak: Hac

islami
kaideleri

değiştirdi
* Allah'ın iradesi - akıl
* Allah'ın iradesi - akıl

YARATILIS → Külli akıl (Allah ile mahlukat'ın aracı)

→ Külli nefis (hayat orduculuk)

→ Kelime (ahenk düzen)

→ Sabık

→ Tâli (ciharı dünyaya)

TAKAMMULS

insan düşünce ruhu beden
erkek → erkek kadın → kadın defiatır.

iyilerin ruhu yükselir kütüplerin alıılır.

* Mercidabik Sov. → Osmanlı hakimiyeti

YEZİDİLİK

- * Haricilerin İbadî kolundan ayrılan
- Yezid b. Lneyse taraftarları.
- * Mezhebin dayandırıldığı kıta: Adiy b. Musafir
- * Kutual kitapları: Mushaf-ı Reş - Kitab'ül Cilve
- * Hizli lîpe önem ✓
 - Melek Tavus
 - Sultan Yezid
 - Şeyh Hadî
- * Allah ve Peyton (Melek Tavus) → Zerdüştilik (d. İslam)
- * Güneş - ay - yıldızlar.. / Mecusilik
- * İki coiz / Hıristiyanlık
- * Namaz, oruç, is'net.. / İslam'dan aldılar.
- * Namaz: sabah - akşam, pîhese döheret dua
- * Hac: Şeyh Adî tîrbesi ziyaret
- * Cehennem → hayvan bedenine pirmek.
- * Abd'ülazîz dîn. = kura konusu" perepi askere gâpıldılar, pîrmediler. = "bedel" ödlediler.
- * Dini hiyerarşi → Ruhaniler → Müritler
- * En büyük bayram: Sare Jale (Varsilya)

YAKTI

TAKAMMULU: insan dînce ruhu beden erkek → erkek kadın → kadın iyilerin ruhu yükselir kötülerin aludır.
* Tek evlilik ✓ Kendi cemaatleri içinde ✓

BABİLİK / BAHİLİK

- * (dönüşleri kendini = beklenen imama oxulan kâpî" yani bâb olarak nitele = Mirza Ali Muhammed"
- 3 ayama → ilk kâpî old. v'dyledi
→ mehdilik iddiası bulundu.
→ Feyp. iddiası bulundu.
- * Ondan sonra Mirza Hüseyin mezhep Bahailik olarak deva
- * Kutsal kitap: El Beyon
El Akdes
El İkon
Kelimat-ı Ma
- * İslam son din değil.
- * Hz. Muhammed son Pe
Nbil
- * Kıyamet kopmayaca
- * 19 saıslı kutsal.

- * Melekler v. kibleye...
- * Namaz için kibleye...
- * Mericidabik Sav. → Osmanlı hakimiyeti

YEZİDİLİK

- * Haricilerin ibadikolundan ayrılar
- Yezid b. Lheyse taraftarları.
- * Mezhebin dayandırıldığı kıta: Adiy. b. Musafir
- * Kutul kitapları: Mushaf-ı Reş - Kitabül Cive
- * Hızlılık önem ✓ → Melek Tavus
- * 3 büyük melek → Sultan Yezid
- Şeyh Hadi
- * Allah ve Peyton (Melek Tavus) → Zerdüştiye (Zolus)
- * Güneş - ay - yıldızlar / Mecusilik
- * İki coiz / Hıristiyanlık
- * Namaz, oruç, ihmet.. / İslam'dan aldılar.
- * Namaz: sabah - akşam güneşe dâheret dua
- * Hac: Şeyh Adi Şikbesi ziyaret
- * Cehennem → hayvan bedenine pirmek.
- * Abdülaziz dâh. = kura konunu "perepi"
- istere açıldılar, pitmediler. = Bedel "ödediler.
- İnî hiyerarşi → Ruhâniler
- Mârifler
- En büyük bayram: Sare Sale (Sarsilya)

- * TAKAMMUL: insan sadece ruhu beden değildir.
- erkek → erkek kadın → kadın
- iyilerin ruhu yükselir kötülerin alıdır.
- * Tek eşlilik ✓ Kendi cemaatleri içinde ✓

BABİLİK / BAHAILİK

- * İdrisleri kendini = beklenen inanca
- avulan kapı" yani Bâb olarak niteleyen
- = Mirza Ali Muhammed "
- ↳ ilk kapı old. v'dyledi
- ↳ mehdilik iddiası bulundu.
- ↳ Feyy. iddiası bulundu.
- * Ondan sonra Mirza Hüseyin Ali ile mezhep Bahailik olarak devam ✓
- * Kutsal: El Beyan (K. Kesh) } Ali
- kitap: El Akdes
- El İkon
- Kelimat-ı Maknune } Hüseyin
- * İslam son din değil.
- * Hz. Muhammed son Feyy. değil
- rebilerin varucusu.
- * Kıyamet kopmayacaktır.
- * 19 sayılı kutsal.

ALEVİLİK / BERTAŞİLİK

- * Kelime-i Şehadetle + Ali'nin velayeti eklediler.
- * Hak (Allah) - Muhammed - Ali
- * Asıl amaç: insan-ı kamil olmak. Bunun için her talip bir müraide bağlanarak = 4 kapı - 40 makam'ı bilip uygulamalı.
- * 4 kapı → Zeriat
→ Hakikat
→ Torikat
→ Marifet

CEM GEŞİTLERİ

İRŞAD CEMİ = Yeni yetişen gençleri eğitime
Alevilik ile ilgili bilgilendirme

KOLDAN KOPMA CEMİ = Halk mahkemesi işler.
Sosyal sorunlar korara ✓

Diğer cemlere betarlar pıremezken bu cem
anne-babalarıyla ✓

Gençleri cemlere alıştırmak.

MUSAHIPLİK CEMİ = musahiplik = ahiret kordeği pi"
Evlü iki kârinin ealeriyle beraber at
kadar kadeş kalacaklarına birbirini
koruyacakları cemaat kurumunda ✓

= 4 kapı - 40 m...
* 4 kapı → Zehat
→ Hakikat
→ Tarikat
→ Marifet

CEM GEŞİTLERİ

İKRAR CEMİ = Bu cem ile Bektaşî okunur.

İRŞAD CEMİ = Yeni yetişen çocukları eğitime
Alevilik ile ilgili bilgilendirme

KOLDAN KOPMA CEMİ = Halk mahkemesi ieler.
Sosyal sorunlar karara ✓

Diğer cemlere Bektaşîler pıremezken bu cemle
anne-babalarıyla ✓

Çocukları cemlere alıştırmak.

MUSAHIPLIK CEMİ = musahiplik = ahiret kordeğliği "

Evlü iki kişinin elleriyle beraber ahirete
kadar kordeğ kalacaklarına birbirini
koruyacaklarına cemaat huzurunda söz vermek

Bir tür sosyal akrabalık

ABDAL MUSA CEMİ = Bazı yörelerde perşembeyi cumaya

bağlayan pece bazılarında daha farklı
şönlere taliplerden gelen kurban istepini
yerine getirmek, köy halkını biraraya
toplamak, daşpınlıkları bitirmek vs. türü

GÖRGÜ CEMİ = "Tercüman kurbanı" = "Kırklar Cemî"

Yılda 1 kez kız ayında.

Katılanlar dede ve cemaat huzur
1 yıl süresince ialedikleri suvlerin he

CEM GEŞİTLERİ

İRŞAD CEMİ = Yeni yetişen gençleri v
Alevilik ile ilgili bilgilendirme

KOLDAN KOPMA CEMİ = Halk mahkemesi işler.
Sosyal sorunlar korara v

Diğer cemlere Bekarlar giremezken bu cemle
anne-babalarıyla v

Gençleri cemlere alıtırarak.

MUSAHIPLIK CEMİ = musahiplik = ahiret kordeği
Evlü iki kişinin eileriyle beraber ahirete
kadar kordeği kalacaklarına birbirini
koruyacaklarına cemaat huzurunda söz vermek
Bir tür sosyal akrabalık

ABDAL MUSA CEMİ = Bazı yörelerde perşembeyi cumaya
bağlayan pece bazılarında daha farklı
şönlere taliplerden gelen turban istefini
yerine getirmek, köy halkını biraraya
toplamak, dersliklerini bitirmek vs. için

GÖRGÜ CEMİ = Terüman turbanı " = Kırklar Cemii

Yılda 1 kez kız ayında.

Katılanlar dede ve cemaat huzurunda
1 yıl süresince işledikleri suçların hesabını
verir. Helallik alır vs.

LORKMA CEMİ = Dardan innie cemii

Ölen kişinin borçlarının belirlenmesi
kalanlardan helallik alınması vs.

ASYA TEKİN

GÖRGÜ CEMİ

yerine getirmek için toplamak, dağınıklıkları bitirmek vs. için
"Terüman kurbani" = "Kırklar Cemii"
Yılda 1 kez Kız ayında.

Katılanlar dede ve cemaat huzurunda
1 yıl süresince isledikleri suğurların hesabını
verir. Helallik alır vs.

LOKMA CEMİ

= "Dardan inne cemii"
Ölen kişinin borçlarının belirlenmesi
kalanlardan helallik alınması vs.

AHMEDİLİK

= "Kadıyonilik"

- * Mirza Gulam Ahmed Kadıyonî → Hindistan'da ✓
- * Mesihlik, mehdilik iddiaları temelinde
- * Gulam Ahmed nebilipini kabul ettirmek istedi.

MUHABES: Gulam Ahmed'in Allah'la
konuştuğu ve nebilik iddiasını ilan etmek zorunda
olduğunu cezaya çaptırılacağı

- 2'ye ayrılır → Kadıyon Ahmedileri: nebi
- Lahor Ahmedileri: müceddid
mesih

VEHHABİLİK

* Selet, pibi yaşayabilmek için veletkiye
inancını diriltmek istedi

↳ Muhammed b. Abdülvehhab

* Tevhid inancına dair vurgu

* Ameller tevhidin parçası

* iman artar eksilir TEVESSÜL
* Şefa'at yalnızca Allah'tan istenir

* Zahirî manav

(K.K. ves'ûmet olm. her şey bid'at)

* Mezar ve türbe ziyaretlerini
tasarruflar - tarikatleri bid'at pözdüler
yıkıldılar. = ma'bed yıkıcı adını aldılar. ✓